

150 rokov od narodenia národného umelca a básnika **IVANA KRASKA**

Mnoho lukovišťských rodákov, bývajúcich v rôznych lokalitách Slovenska, si považuje za svoju povinnosť, vracat' sa každoročne 12. júla do svojich rodných Lukovišť. Je to významný pamätný deň, kedy s veľkou hrdosťou oslavujú Deň obce, venovaný hlavne svojmu najväčšiemu rodákovi, národnému umelcovi, básnikovi a senátorovi, Ivanovi Kras-kovi, vlastným menom Dr. Ing. Jánovi Bottovi. Tento rok, sa v predvečer uvedeného dátumu, uskutočnila celonárodná oslava k 150. výročiu jeho narodenia, ktorého organizátormi bola obec Lukovišťa a Matica slovenská. V spomienkach na tohto syna slovenského národa, počas pripraveného programu, rezonovali odkazy na jeho myšlienky, múdrosť, ľudskosť, vďačnosť, nezlomnú vôľu spojenú s hrdosťou, čo by mohlo vytvoriť kánon, resp. doktrínu spolunažívania občanov na celej našej planéte. Prípravám jubilejných osláv sa obec Lukovišťa venovala v súčinnosti s MO MS v Lukovištiach od polovice minulého roka, kedy sa podarilo vydať knižne autentické spomienky na básnika. Súčasťou priprav bolo aj vyhlásenie III. ročníka súťaže stredoškôľakov vo vlastnej tvorbe – v poézii a próze „**KRASKOV LUKOVIŠŤSKÝ MAJÁK 2026**“ v spolupráci s Domom Matice slovenskej v Rimavskej Sobote. V priebehu prvého polroku t.r. prebehlo niekoľko prednášok a besied na tému: „Ivan Krasko, básnik, chemik a senátor“, na vybraných stredných a základných školách v regióne. Spracoval sa v súčinnosti s Gemersko-malohontským múzeom v okresnom meste, aj projekt náučného chodníka – **Básnikova životná cesta**. Na historickej budove Protestantského gymnázia v Rimavskej Sobote, ktoré žiak Janko Botto navštevoval päť rokov, bola v máji odhalená pamätná tabuľa v réžii MO MS Lukovišťa a Domu MS v Rimavskej Sobote. Táto výstižne prezentuje Ivana Kraska, ako jednu z najvýznamnejších osobností slovenských dejín. Výrokom odbornej poroty sa uzavrela aj literárna súťaž vo vlastnej tvorbe študentov stredných škôl a laureáti v jednotlivých kategóriách získali pozvanie účinkovať so svojimi prácami na celonárodných oslavách jubilea Ivana Kraska v Lukovištiach.

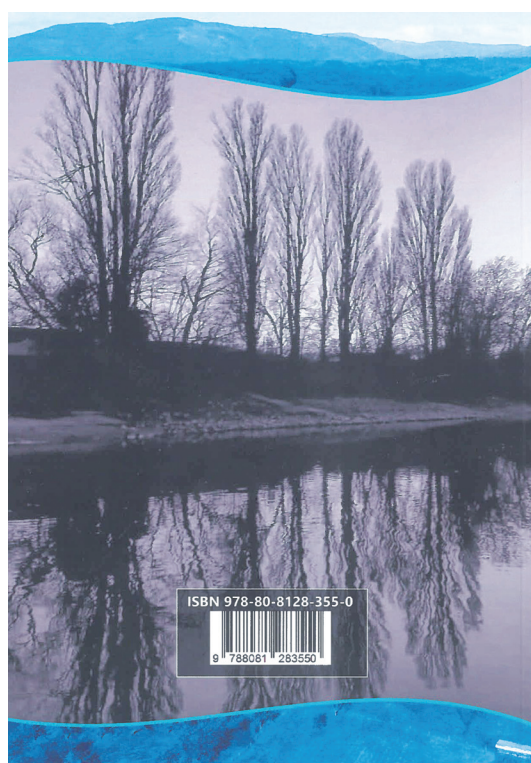

V oslavný deň sa účastníci zhromaždili v centre obce, pred kultúrnym domom, aby najskôr spoločne navštívili park pred Kraskovým rodným domom. Počas sprievodu zazneli mnohé lukovišťské ľudové piesne, ktoré vytvorili atmosféru k následnému slávnostnému prestrihnutiu pásky k otvoreniu náučného chodníka životnej cesty lukovišťského rodáka. Účastníci podujatia sa vydali po chodníku do neďalekého cintorína a po novo vydláždenej aleji až k hrobu Ivana Kraska. Po okraji chodníka boli nainštalované informačné panely, ktoré poskytovali cenné informácie zo života básnika. Je ich šesť a tematicky predstavujú: (1) Detstvo, školské roky a mladosť I. Kraska, (2) Štúdiá a profesná kariéra I. Kraska, (3) I. Krasko politik a verejný činiteľ, (4) I. Krasko básnik a zakladateľ modernej slovenskej poézie, (5) I. Krasko – človek mnohých rozmerov a širokého záberu, (6) „Druhý život“ a presah I. Kraska. Autorom obsahu a grafického návrhu jednotlivých panelov je Ján Aláč z Gemersko-Malohontského múzea v Rimavskej Sobote.

Pri Kraskových kovových topoľoch na jeho hrobe sa následne uskutočnila pietna spomienka. K prítomným sa prihovril starosta obce Roman Hubert a následne prítomné delegácie položili kytice a vence na jeho hrob. Po jej skončení sa všetci prítomní účastníci presunuli do Kultúrneho domu, kde sa pokračovalo v ďalšom programe.

Oficiálne otvorenie osláv 150. výročia narodenia Ivana Kraska otvoril v miestnom kultúrnom dome starosta obce. Slávnostný prejav predniesol podpredseda Matice slovenskej Peter Schvantner. Vyzdvihol v ňom celoživotnú prácu a prínos Ivana Kraska, ako jedného z najdôležitejších osobností histórie slovenského národa. Nielen ako básnika, ale aj ako verejného činiteľa a politika, po vzniku prvej Československej republiky. V programovej skladbe sa ďalej predstavili ochotnícki herci Peter Vrlík a Milan Stromko, členovia divadelného odboru Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši v jednoaktovke „Krasko a domov“, v ktorej priblížili prítomným účastníkom obdobie mladosti, ale aj celoživotnej práce jubilanta. Exkurz do tohto obdobia zanechal u prítomných divákov mnoho podnetných zážitkov a živých obrazov vtedajšieho neľahkého života v Rakúsko - uhorskej monarchii i novo vzniknutej Československej republiky.

Ďalšou časťou programu bolo slávnostné vyhodnotenie najlepších prác stredoškôľakov vo vlastnej tvorbe v poézii a próze. Tohtoročný 3.ročník súťaže bol už aj pre stredoškôľakov z celého Banskobystrického kraja pod názvom: „Kraskov lukovišťský maják 2026“. Ako uviedla v úvode aktu oceňovania laureátov súťaže, členka hodnotiacej komisie pani Miroslava Pevná, možno s radosťou povedať, že do súťaže bolo prihlásených 22 prác od 13 autorov z okresov Zvolen, Revúca, Lučenec, Poltár a Rimavská Sobota. Práce posudzovala 5 členná odborná porota: Milana Jutková – recitátorka, Igor Hochel – básnik, Mgr. Kaššovicová – poétka, Miroslava Pevná - prozaička a Mgr. Ľuboslava Lacjaková - stredoškolská učiteľka.

V kategórii poézie boli všetky práce písané voľným veršom. Porota preverila originalitu prác viacerými systémami detekcie AI a skonštatovala, že všetky práce splnili podmienku originality.

Súčasťou vyhlasovania výsledkov bola aj prezentácia víťazných prác laureátov súťaže. Diplomy a vecné ceny odovzdali Roman Hubert - starosta obce a Ingrid Krštieňová Šulková, riaditeľka Domu Matice slovenskej v Rimavskej Sobote.

V kategórii **POÉZIA bronzový lúč** z lukovišťského majáka získal za grafickú báseň **Labyrint Thomas Rosiar** z SOŠ Hnúšťa - ep. Tisovec (vyučujúca Monika Koncošová);

Strieborný lúč za báseň **Motýlie krídla** získal **Michal Vlačuha** z SOŠ Hnúšťa- ep. Tisovec (vyuč. Miroslava Pevná); **Zlatý lúč** získala báseň **Bojazlivé kvapky** od autorky **Zuzany Melušovej** z SOŠ Hnúšťa – ep. Tisovec (vyuč. Monika Koncošová); V kategórii **PRÓZA** bola ocenená len jedna práca. Porota udelila **zlatý lúč** začínajúcej autorky **Linde Rusnákovej** z SOŠPg Lučenec (vyuč. Michaela Urbanová - Hedvigyová) **Svetlo v tichu**. Porota udelila aj **Cenu poroty** autorky básne **Hory šepkajú Martine Csutorovej** z SSOŠ Revúca (vyuč. Mgr. Gabriela Čellárová).

V duchu ochotníckych príspevkov sa nieslo aj ďalšie vystúpenie. Keďže viac ako storočná tradícia ochotníckeho divadla v Lukovištiach zanikla likvidáciou základnej školy v obci (2002), v rámci dobrej kultúrnej spolupráce s divadelným súborom Divosud v neďalekej Rimavskej Sobote, sa tento predstavil veselohrou pod názvom Miklossa Gyárfasa „Panny v oblakoch“, v réžii Ľubomíra Šárika. V priebehu programu sa predstavili aj nádejná speváčka z Lukovišť, študentka Konzervatória v Košiciach, Natália Vetráková a interpretka evergreenov, slovenská speváčka, Michaela Saxonová. Vyvrcholením osláv bolo večerné vystúpenie speváka a inštrumentalistu Paľa Drapáka, ktorý svojimi skladbami rozospieval a roztancoval plnú sálu kultúrneho domu. Po vystúpení sa vyznal zo svojich pocitov z vystúpenia takto: „Rád som prijal ponuku pána starostu vystúpiť na Vašich oslavách. Vybral som si pesničky, ktoré sme nahrali s Maťom Ďurindom v Metalinde, či ďalšie, ktoré som zložil v novej skupine, ale aj známe zľudovené pesničky. Mám dôverný vzťah k obom básnikom z rodu Botto. Náš nový tematický album obsahuje pesničku „Smrť Jánošíkova“ podľa rovnomennej básne od štúrovského básnika Jána Bottu. Ivan Krasko ma inšpiroval širokou paletou činností, ktoré bravúrne zvládal pre blaho slovenského národa, ale aj zviditeľňoval samotné Lukovišťa. Je tu úžasná krajina so svojim okolím a tá dedinka, učupená v nádhernej prírode na úpäť kopca. Blahoželám Vám k oslavám!“

Spomienkové oslavy jubilea narodenia národného umelca, básnika a senátora boli úspešné. Domáci organizátori sa pri všetkej skromnosti snažili urobiť z nich veľkolepú oslavu, ktorú si tento skromný, všestranný, múdry a obetavý človek zaslúži. Pre rozvoj Slovenska a ľudí v ňom toho urobil veľmi veľa. I v ťažkých podmienkach novovzniknutého Česko-slovenského štátu sa snažil na všetkých postoch, ktoré mu boli zverené, urobiť pre ľudí čo najviac. Bol vysoko uznávaný odborník aj v Česku, v Rumunsku i v ďalších častiach strednej Európy. Veľmi si treba vážiť všetkého, čo dosiahol, aby v našich srdciach mohol vždy s úctou stáť na najvyšších priečkach.

Jozef Mitter
predseda MO MS Lukovišťa

